

# Teoretyczne podstawy pedagogiki wczesnoszkolnej - opis przedmiotu

| Informacje ogólne   |                                                                           |
|---------------------|---------------------------------------------------------------------------|
| Nazwa przedmiotu    | Teoretyczne podstawy pedagogiki wczesnoszkolnej                           |
| Kod przedmiotu      | 05.5-WP-PEDD-TPEW-W_pNadGenZ842I                                          |
| Wydział             | <a href="#">Wydział Nauk Społecznych</a>                                  |
| Kierunek            | Pedagogika / Edukacja elementarna i wspieranie dzieci w rozwoju zdolności |
| Profil              | ogólnoakademicki                                                          |
| Rodzaj studiów      | drugiego stopnia z tyt. magistra                                          |
| Semestr rozpoczęcia | semestr zimowy 2016/2017                                                  |

| Informacje o przedmiocie        |                                                                                         |
|---------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------|
| Semestr                         | 2                                                                                       |
| Liczba punktów ECTS do zdobycia | 4                                                                                       |
| Typ przedmiotu                  | obowiązkowy                                                                             |
| Język nauczania                 | polski                                                                                  |
| Sylabus opracował               | <ul style="list-style-type: none"><li>dr hab. Mirosława Nyczaj-Drąg, prof. UZ</li></ul> |

| Formy zajęć |                                         |                                        |                                            |                                           |                     |
|-------------|-----------------------------------------|----------------------------------------|--------------------------------------------|-------------------------------------------|---------------------|
| Forma zajęć | Liczba godzin w semestrze (stacjonarne) | Liczba godzin w tygodniu (stacjonarne) | Liczba godzin w semestrze (niestacjonarne) | Liczba godzin w tygodniu (niestacjonarne) | Forma zaliczenia    |
| Wykład      | 15                                      | 1                                      | 9                                          | 0,6                                       | Egzamin             |
| Ćwiczenia   | 30                                      | 2                                      | 18                                         | 1,2                                       | Zaliczenie na ocenę |

## Cel przedmiotu

Pogłębienie wiedzy w zakresie kluczowych zagadnień edukacji wczesnoszkolnej dotyczących teorii edukacyjnych, uczenia się , różnic indywidualnych, tworzenia wiedzy, strategii pracy nauczyciela; rozwijanie umiejętności stymulowania i wspierania aktywności uczniów z wykorzystaniem zróżnicowanych metod, form oraz środków dydaktycznych dopasowanych do możliwości, potrzeb i dziecięcych doświadczeń; krytyczne weryfikowanie metodycznych propozycji zajęć dostępnych w literaturze w świetle teorii pedagogicznych i psychologicznych; projektowanie własnych rozwiązań rozwijających procesy umysłowe dziecka wczesnoszkolnego.

## Wymagania wstępne

Znajomość i rozumienie podstawowych pojęć pedagogiki wczesnoszkolnej, wiedza psychologiczna z zakresu rozwoju poznawczego i emocjonalnego dziecka wczesnoszkolnego oraz z zakresu teorii leżących u podstaw procesu kształcenia (behawiorystyczne, poznawcze, kulturowe), znajomość treści z zakresu pedagogiki ogólnej i dydaktyki.

## Zakres tematyczny

Wykłady

Zmiana współczesnych kontekstów edukacji dzieci; kulturowe, polityczne i społeczne warunki transformacji. Wymiary aktualnych sporów o wczesną edukację: podejście redukcjonistyczne i konstruktywistyczne, funkcjonalizm i interakcjonizm symboliczny w edukacji dzieci. Cykl rozwojowy dziecka i znaczenie interwencji zewnętrznej w procesie kształcenia. Ideologie myślenia o edukacji i dziecku: odmiany dyskursów wczesnej edukacji, tworzenie warunków dla rozwojowej zmiany poznawczej – metodologia kształcenia. Rodzaje wiedzy w edukacji i ich odniesienia do edukacji wczesnoszkolnej. Społeczeństwo wiedzy a podstawa programowa po reformie. Edukacja w planie otwartym – indywidualizacja i samodzielność w procesie kształcenia dzieci. Edukacja nauczycieli w nurcie metodycznym i teoretycznym – modele kształcenia nauczycieli sprzyjające przełamywaniu barier mentalnych. Pozorowanie zmiany w edukacji dzieci – mapa mitów edukacyjnych i ich przejawy.

Ćwiczenia

Wspieranie i stymulowanie rozwoju – podobieństwa i różnice w perspektywie psychologii humanistycznej i rozwiązań konstruktywistycznych. Behawioryzm i konstruktywizm w edukacji wczesnoszkolnej – analiza i interpretacja sytuacji budowanych na obu teoriach. Zdarzenia krytyczne w pracy z dziećmi. Kompetencje nauczyciela w konstruowaniu zdarzeń krytycznych. Bankowa koncepcja edukacji jako narzędzie opresji. Projektowanie rozwiązań alternatywnych wywiedzionych z idei edukacji wyzwalającej. Przestrzeń w szkole. Fizyczny, mentalny i społeczny wymiar aranżacji klasy szkolnej. Kultura i klimat szkoły – szkoła adekwatna i nieadekwatna kulturowo (imitacja, indoktrynacja, izolacja i indolencja). Piaget, Bernstein, Bruner – trzy teorie wartościowe dla edukacji wczesnoszkolnej. Próba uzasadnienia ich znaczenia. Edukacja i płeć kulturowa – nauczycielskie obraz szkolnego funkcjonowania uczniów i uczennic w szkole. Organizacja pracy dzieci: praca w grupach, parach, indywidualna i zbiorowa. Dobór zadań i projektowanie sytuacji właściwych dla danej formy organizacyjnej M. Lipmana w projektowaniu i rozwiązywaniu sytuacji problemowych. Socjalizacja w szkole jako perspektywa identyfikacji procesów szkolnych – praktyki socjalizacyjne na lekcjach w klasach początkowych; dyrektywność/niedyrektywność nauczyciela, zachowania oporowe ucznia (zawieszenie, wycofanie, wyjście z roli, opór pragmatyczny, opór agresywny). Mnemotechniki w edukacji wczesnoszkolnej – możliwości i ograniczenia. Rywalizacja w klasie szkolnej. Wiedza i umiejętności społeczne młodszych uczniów jako zaniedbany obszar wczesnej edukacji. Poszukiwanie nowych perspektyw.

## Metody kształcenia

Wykłady – wykład tradycyjny.

Ćwiczenia – nauczanie problemowe, dyskusja, analiza przypadków, projektowanie zadań i ich weryfikacja w praktyce, obserwacja dzieci, konstruowanie zdarzeń krytycznych.

# Efekty uczenia się i metody weryfikacji osiągania efektów uczenia się

| Opis efektu                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | Symbole efektów         | Metody weryfikacji                                                                                                                                                                                              | Forma zajęć |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|
| Potrafi wykorzystywać i integrować wiedzę teoretyczną z zakresu pedagogiki wczesnoszkolnej, psychologii, socjologii, dydaktyki i innych subdyscyplin w celu analizowania problemów edukacyjnych i wychowawczych na poziomie klas I-III, a także projektowania własnych rozwiązań stymulujących procesy umysłowe i rozwój społeczno-emocjonalny młodszych uczniów | • <a href="#">K_U02</a> | • kolokwium<br>• praca pisemna<br>• Ocena projektów zadań, sytuacji i zajęć w klasach I-III<br>Ocena swobodnej wypowiedzi<br>Ocena prezentacji<br>Konwersacja – ocena aktywności i przygotowania merytorycznego | • Ćwiczenia |
| Jest gotowy do podejmowania wyzwań zawodowych i osobistych; wykazuje aktywność w sferze doskonalenia swoich kompetencji merytorycznych, psychologicznych i dydaktycznych; podejmuje trud i odznacza się wytrwałością w podejmowaniu indywidualnych i zespołowych działań profesjonalnych w zakresie pedagogiki                                                   | • <a href="#">K_K02</a> | • Konwersacja – ocena aktywności i przygotowania merytorycznego<br>Ocena swobodnej wypowiedzi                                                                                                                   | • Ćwiczenia |
| Student ma uporządkowaną i pogłębioną wiedzę na temat pedagogiki wczesnoszkolnej w zakresie teorii edukacyjnych, uczenia się, różnic indywidualnych, strategii pracy nauczyciela, tworzenia wiedzy, sposobów motywowania uczniów do nauki, itd.                                                                                                                  | • <a href="#">K_W05</a> | • egzamin - ustny, opisowy, testowy i inne<br>• ocena prac zleconych przez prowadzącego<br>Obecność na wykładach                                                                                                | • Wykład    |
| Potrafi sprawnie posługiwać się wybranymi teoriami psychologicznymi, ideologiami myślenia o edukacji, teoriami wiedzy, koncepcjami socjalizacji w celu analizowania podejmowanych działań praktycznych w zakresie identyfikowania i modyfikowania działań praktycznych na lekcjach w klasach początkowych                                                        | • <a href="#">K_U08</a> | • Ocena swobodnej wypowiedzi<br>Ocena wystąpienia<br>Ocena prezentacji                                                                                                                                          | • Ćwiczenia |

## Warunki zaliczenia

### Wykłady

Warunkiem zaliczenia są obecności na wykładach (85% wszystkich obecności) – 10% składowa zaliczenia, poprawna realizacja zadań zleconych przez prowadzącego – 20% składowa zaliczenia, pozytywne zaliczenie egzaminu pisemnego (na ocenę) – 70 % składowa zaliczenia.

### Ćwiczenia

Warunkiem zaliczenia ćwiczeń jest uzyskanie pozytywnych ocen ze wszystkich zadań przewidzianych do realizacji w ramach programu – 30% uzyskanej oceny na zaliczenie, pozytywna ocena z wyznaczonej pracy pisemnej 20% uzyskanej oceny na zaliczenie oraz pozytywna ocena z kolokwium zaliczeniowego – 50% oceny uzyskanej na zaliczenie.

### Ocena końcowa

Ocena końcowa to ocena pozytywna z egzaminu pisemnego, który obejmuje treści z ćwiczeń (50% pytań składowych) i wykładów (50% pytań składowych).

## Literatura podstawowa

1. Filipiak E., *Rozwijanie zdolności uczenia się: z Wygotskim i Brunerem w tle*, Sopot 2012.
2. *Narracja jako sposób rozumienia świata*, red. J. Trzebiński.
3. Nowak-Łojewska A., *Od szkolnego przekazu do konstruowania znaczeń: wiedza społeczna młodszych uczniów z perspektywy nauczyciela*, Zielona Góra 2011.
4. Nowicka M., *Socjalizacja na lekcjach w klasach początkowych*, Toruń 2010.
5. *Pedagogika wczesnoszkolna – dyskursy, problemy rozwiązania*, red. D. Klus-Stańska, M. Szczepska-Pustkowska, Warszawa 2009.

## Literatura uzupełniająca

1. *Uczenie się jako przedsięwzięcie na całe życie*, red. T. Bauman, Kraków 2005.
2. Filipiak E., *Z Wygotskim i Brunerem w tle: słownik pojęć kluczowych*, Bydgoszcz 2011.
3. Klus-Stańska D., *Konstruowanie wiedzy w szkole*, Olsztyn 2002.
4. Schafer H.R., *Rozwój społeczny: dzieciństwo i młodość*, Kraków 2006.
5. Tripp D., *Zdarzenia krytyczne w nauczaniu: kształtowanie profesjonalnego osądu*, Warszawa 1996.
6. Wood D., *Jak dzieci uczą się i myślą*, Kraków 2006.

## Uwagi

Zmodyfikowane przez dr Klaudia Kasowska (ostatnia modyfikacja: 04-08-2016 18:41)